

Huis van Boxtel

Lezen, leren en verbinden, samen voor iedereen

Ambitiedocument Bibliotheek Boxtel 2023-2030

Boxtel, voorjaar 2028. Het is druk in het centrum. De terrassen zitten vol. Er wordt gewinkeld, geflaneerd en rondgekeken. Op de Burgakker, een belangrijke aanloopstraat naar het hart van het welbekende Boxtel binnen de Bruggen, is het druk. Toeristen bewonderen het pand op nummer 4. Het ademt historie maar straalt ook levenslust uit. Jong en oud zijn er te vinden. Kinderen met schoolrugzakjes lopen de trap op om op de eerste verdieping rustig huiswerk te maken, enkele dames met een migratieachtergrond roepen een vrolijk “Tot volgende week” naar elkaar. Binnen verrast het oude bogenplafond. Het is er kleurrijk. Naast de rijke collectie boeken is er nog zoveel meer. Comfortabele zitplekken, kasten met bordspellen, folderrekken, richtingsbordjes naar cursusruimten en ateliers. Het ruikt er naar koffie. “Goedemiddag”, zegt een vriendelijke man. Hij is een poster aan het ophangen: ‘Heemkunde Boxtel verhaalt over Kasteel Stapelen’. Achterin klinkt geroezemoes. Eenden kwaken. Tuindeuren staan wijd open. Het terras aan de Dommel zit helemaal vol.”

Dit is geen utopie. Dit is geen verre toekomstmuziek. Dit is het Huis van Boxtel anno 2028. Het thuis van Bibliotheek Boxtel, maar ook een thuis voor vele andere Boxtelaren. Een thuis voor stichtingen en welzijnsorganisaties. Een plek waar iedereen welkom is: oud, jong, geletterd of ongeletterd, werkzaam, schoolgaand of met pensioen, geboren in Boxtel of in een ver{der} buitenland.

‘Mensen lezen niet meer.’ ‘Een bieb? Zo achterhaald.’ Echt niet! “Het kabinet wil de openbare bibliotheek op zoveel mogelijk plaatsen terugbrengen, als een plek waar mensen kunnen leren, lezen en elkaar ontmoeten”, aldus Koning Willem Alexander in zijn Troonrede van 2023. “Verbinding ontstaat daar waar mensen bij elkaar komen.” In het Huis van Boxtel dus, tussen de boeken van Bibliotheek Boxtel. Verbinden doe je samen, leren doe je het beste samen en nieuwe wegen bewandel je samen. ‘Samen’, eveneens hét kernwoord uit het huidige beleidsakkoord van gemeente Boxtel. Vanuit samen bloeien er nieuwe initiatieven. Vanuit samen ontstaat de zo gewenste kruisbestuiving.

Een derde plek

Ieder mens heeft naast een eerste plek (je eigen thuis) en een tweede plek (je werk of school) een derde plek nodig, zo wijst sociologisch onderzoek uit. Een gastvrije, sociale omgeving die gescheiden is van thuis en werk. Een toegankelijk gebouw waar je op vrijwillige basis en zonder enige verplichting binnen kunt lopen om te lezen, te leren, te ontdekken en te ontmoeten. Ook wel een ‘broedkamer voor burgerlijke betrokkenheid’ genoemd. Een plek als het Huis van Boxtel, die voor iedereen toegankelijk is, met informatie die voor iedereen toegankelijk is, op nagenoeg ieder moment van de dag. Een beetje een ‘eigen’, vertrouwde en warme plek, van en voor iedere Boxtelaar.

Jeanne (72): “Ook na mijn pensioen wil ik blijven leren. In het Huis van Boxtel word ik daar echt toe uitgenodigd. Iedere dinsdagavond volg ik er een cursus kunstgeschiedenis.

Op het prikbord van ContourdeTwern in de gezamenlijke entree zag ik een oproep: ‘vrijwilligers gevraagd’. Nu ben ik het fietsmaatje van Piet, die bijna blind is.

Het Huis van Boxtel houdt mij betrokken bij de maatschappij!”

Een gezamenlijk huis

Bibliotheek Boxtel is de hoofdbewoner van het Huis van Boxtel en bijzonder gastvrij. Alle Boxelaren zijn er welkom, van de vroege ochtend tot de late avond, op de begane grond en op de eerste verdieping. Peuters worden er voorgelezen, schrijvers komen spreken, het Taalhuis verzorgt taallessen, ContourdeTwern houdt er spreekuur. Het Huis van Boxel vervult binnen gemeente Boxel een spilfunctie binnen het culturele veld, het sociale domein en de bezoekerseconomie. Deze centrale rol zal de komende jaren enkel toenemen. Het Huis van Boxel verstaat als geen ander de moderne tijd en anticipeert op de vragen van inwoners.

→ **Het culturele veld**

De brede collectie van Bibliotheek Boxel vormt de basis om ontwikkeling tot stand te brengen. Die collectie gaat verder dan boeken en omvat een breed scala aan middelen, zowel fysiek als online. Het is zaak om deze collectie voor de Boxelse burger toegankelijk te maken. Kortom: om het soms preciaire evenwicht tussen collectie en connectie te bewaken. Ongeschoold of hoogopgeleid, rijk of arm: het maakt niet uit. Cultuur confronteert, inspireert en overbrugt tegenstellingen. Door gezamenlijk gevarieerde programma’s aan te bieden, ontmoeten bezoekers en organisaties elkaar. Dit leidt tot verbinding en nieuwe ideeën. Kortom: tot kruisbestuiving binnen het culturele veld.

→ **Het sociale domein**

Iedere burger, en dus iedere Boxelenaar, heeft het recht om zo breed mogelijk geïnformeerd te worden. Ieder mens moet (digitaal) geletterd zijn om mee te kunnen draaien in de maatschappij. Er zijn nu bovengemiddeld veel laaggeletterden in Boxel. Mede bij Bibliotheek Boxel liggen de taak en uitdaging om hier iets aan te doen. Middels taallessen, cursussen, een laagdrempelig aanbod en bovenal door de deuren wijd open te zetten en duidelijk te maken wat er mogelijk is. Het Huis van Boxel draagt bij aan hoge ‘digitale inclusie’ binnen de gemeente: iedereen moet kunnen deelnemen aan de digitale samenleving. Samenwerking maakt krachtig: eenmaal binnen voor het spreekuur van ContourdeTwern of een taalles van het Taalhuis is de stap naar het lenen van een boek of aanmelden voor een lezing klein. Het Huis van Boxel vormt het ‘Hartje in de Wijk’ van Boxel Centrum.

→ **De bezoekerseconomie**

De Burgakker vormt een van de aanlooproutes naar Boxel binnen de Bruggen. Burgakker 4 kan als monument met een rijk verleden veel bijdragen aan het historische verhaal van Boxel. Beleefbare cultuurhistorie versterkt de krachtige uitstraling van Boxel binnen de Bruggen. Beleef Boxel kan het Huis van Boxel inzetten voor haar toeristische boodschap en op die manier kan het Huis van Boxel bijdragen aan het trekken van toeristen naar het centrum. In het Huis van Boxel is een Toeristisch Informatie Punt (TIP) gevestigd. Bovenal zal het Huis van Boxel Boxelaren trekken. Winkelen in het centrum zal hand in hand gaan met ‘even ons huis binnen lopen’: om een boek te lenen, iets na te vragen, tot rust te komen of een kop koffie te drinken. Het Huis van Boxel trekt meer inwoners naar het centrum en houdt deze er langer vast. Daarmee zorgt het Huis van Boxel voor extra aantrekkingskracht en sfeerverbetering van het kernwinkelgebied.

Iedereen mag meedoen!

Het Huis van Boxel laveert voortdurend mee met dat wat maatschappelijk relevant is. Het is de samenleving zelf die iets actueel of urgent maakt, het Huis van Boxel speelt daarop in, heeft er voelsprietten voor en draagt zo bij aan het sociale en culturele gezicht van Boxel. Het biedt kaders aan de Boxelse gemeenschap, als de lijst van een schilderij. Het is vervolgens aan die gemeenschap om samen te gaan schilderen. Bovenal: een bibliotheek maakt deel uit van ons democratisch bestel. Iedereen mag meedoen!

Ivan (12): “In het Huis van Boxel kom ik heel vaak. Ik kan er rustig mijn huiswerk maken. Andere kinderen doen dat ook, dat motiveert me wel.

Vaak ben ik er samen met mijn moeder. Zij volgt Nederlandse les bij het Taalhuis, maar ik zie haar ook regelmatig koffiedrinken met andere mensen uit haar klasje.”

De binnenkant van het Huis van Boxtel

‘Onder een systeemplafond kun je niet leren of innoveren’, is een gevlugelde uitspraak binnen Bibliotheek Boxtel. Weg ermee dus, en ruim baan voor het oude bogenplafond in de hoofdruimte beneden. De grandeur van de oude patronaatszaal krijgt weer alle ruimte. Het zal tijd worden ook: de laatste verbouwing vond plaats in 1984.

Op korte termijn kunnen relatief eenvoudige aanpassingen op de begane grond bijdragen aan het creëren van die derde plek die het Huis van Boxtel wil zijn. Kleurrijk, moderne kasten die de boeken daadwerkelijk zichtbaar maken (de tijd dat je op de nietszeggende ruggen ervan kijkt, is gelukkig voorbij), comfortabel meubilair dat uitnodigt tot ‘nestelen’, grote leestafels om te lezen, leren en ontmoeten. De ruimtes (zowel boven als beneden) moeten flexibel zijn en daarmee makkelijk herin te richten voor de ontvangst van groepen of het geven van lezingen. Nee, niet alles kan. Kantoren? Niet de bedoeling. Bijeenkomsten van commerciële partijen evenmin.

De eerste verdieping van het Huis van Boxtel vraagt om een apart inrichtingsplan. Na afronding staan de begane grond en de eerste verdieping op een organische manier met elkaar in verbinding en vormen ze een architectonisch geheel.

De buitenkant van het Huis van Boxtel

Het DNA van Burgakker 4 mag ten volle zichtbaar zijn. Het pand is een waardevol monument, zo stelt Heemkunde Boxtel. Het was een patronaat, een Fraterschool, er zat een Mulo en later ‘de schilderschool’ SintLucas. Dit rijke verleden blijft ademen en blijft zichtbaar, maar tegelijkertijd straalt Burgakker 4 toekomstbestendigheid en klimaatneutraliteit uit. Dit kan met relatief eenvoudige ingrepen, zoals zonnepanelen, automatisch werkende zonwerking, groendaken en geveltuinen. Deze maatregelen komen duurzaamheid ten goede en bestrijden hittestress. De kers op de Huis van Boxtel-taart en zo’n typische ‘no regrets-maatregel’: een lees- en relaxterras aan de oever van de Dommel. Om nooit spijt van te krijgen.

Het hart van het Huis van Boxtel

Dit hart wordt gevormd door de mensen die er komen. De bezoekers, de medewerkers en de vrijwilligers. Zonder hen geen kloppend hart. Dit vraagt om een strakke beheerstructuur voor zowel betaalde krachten als essentiële vrijwilligers. Juist ook vrijwilligers maken het mogelijk dat het Huis van Boxtel bijna altijd toegankelijk is. Aan te stellen ‘sleutelfiguren’ openen en sluiten en zijn daarmee op dat moment de verantwoordelijke ‘pater familias’ van Burgakker 4. Een concept dat naadloos aansluit bij de gewenste burgerparticipatie van Meewerkend Boxtel.

Lucas (53): “Ik houd van architectuur. Ik vind klimaat belangrijk. Voorbereiden op de toekomst met behoud van het goede, daar geloof ik in.

Ik vind het zo goed dat Burgakker 4 haar grandeur heeft hersteld. Het oude bogenplafond binnen inspireert zoveel meer dan een systeemplafond. De zonnepanelen op het dak en het groen aan de gevel geven vertrouwen in de toekomst.

Met een boek op het leesterras: het fijnste moment van het weekend. Ik ben trots op mijn Huis.”

Voorlopige planning

Wat doen we in 2024?

- In kaart brengen wat nodig is voor de versterking van het exterieur: achterstallig onderhoud aanpakken, gevelbeplanting, zonnepanelen (uitvoering door de gemeente in 2024)
- Realisatie van de versterkingen aan het exterieur (uitvoering door de gemeente in 2024)
- Nieuwe indelingstekeningen voor de bibliotheekfunctie laten maken (uitvoering door Bibliotheek Boxtel in 2024)
- Realisatie van de nieuwe indeling voor de bibliotheekfunctie (uitvoering door Bibliotheek Boxtel in 2024)
- In kaart brengen wat nodig is voor de versterking van het interieur: terugbrengen bogenplafond en achterstallig onderhoud aanpakken (uitvoering door gemeente Boxtel in 2024)

Wat doen we in 2025?

- Realisatie van de versterkingen aan het interieur (uitvoering door de gemeente Boxtel in 2025)
- Businessplan eerste verdieping opstellen (uitvoering door gemeente Boxtel in samenwerking met Bibliotheek Boxtel in 2024/2025)
- Aan de achterkant toegang tot de Dommel realiseren + een lezersterras (uitvoering door de gemeente Boxtel in 2025)
- Eerste verdieping herinrichten conform het opgestelde businessplan (uitvoering door de gemeente Boxtel i.s.m. Bibliotheek Boxtel in 2025)

Fasering

Het is voor de Bibliotheek Boxtel belangrijk om op korte termijn stappen te maken m.b.t. een eigentijdse inrichting. Stilstand is achteruitgang van het bibliotheekwerk. Doorontwikkeling van activiteiten die passen bij eigentijds bibliotheekwerk in combinatie met experimenteren is nodig.

Om het Huis van Boxtel te laten slagen is het belangrijk om lokale partners intrinsiek te motiveren en te betrekken bij de ontwikkelingen van het huis. Vroegtijdige herinrichting creëert ruimte voor co-creatie, onderzoeksruimte (living lab) en een open space waar nog geen vast kader is. Op die manier werken we bottom-up aan een raamwerk waarbinnen de gemeenschap zelf vormgeeft aan de invulling van het Huis van Boxtel. Je zou het kunnen vergelijken met een website die nog in ontwikkeling is en onder een zogenaamde 'Beta'-modus functioneert. Zo hebben we begin 2026 een gebouw met een ziel, waar duurzame connectie bestaat die door de gemeenschap gedragen wordt.

Wat doen we allemaal WEL en wat doen we allemaal NIET?

De exacte invulling van Huis van Boxtel zal deels ontstaan door de samenwerking op te zoeken in het proces met de gemeenschap. Toch kunnen we al wat dingen noemen die wat ons betreft wel en niet passen in Huis van Boxtel:

→ **WEL:** Bibliotheek, Geheugenhuis, studieplekken, informatiepunten, partner bezoekerseconomie, ruimte voor culturele activiteiten, horeca, 'Hartje in de wijk' (voor alle doelgroepen), Heemkamer, ruimte voor sociaal maatschappelijke partners voor spreekuren, ruimte voor lezingen...

→ **NIET:** kantoorruimte voor organisaties, ruimte voor commerciële verhuur die zich niet verbindt met de doelstellingen van Huis van Boxtel, privé ateliers voor kunstenaars...

Lef gevraagd!

Voor de realisatie van bovengenoemde punten is een toekomstgerichte visie nodig, gekoppeld aan gezonde investeringen. Kortom: om tot het Huis van Boxtel is lef nodig. Lef om alle 'gezond verstand-maatregelen' die concreet bijdragen aan de versterking van het culturele veld, het sociale domein en de bezoekerseconomie van Boxtel, daadwerkelijk te realiseren.

HUIS**73** | BIBLIOTHEEK
BOXTEL